

Agnieszka Poteralska

Wewnętrzny nadzór korporacyjny w publicznych spółkach akcyjnych

na gruncie prawa
polskiego i niemieckiego

Fragment książki
materiał promocyjny

Czytelnik dowie się, jakie rodzaje konfliktów interesów są charakterystyczne dla publicznych spółek akcyjnych oraz w jaki sposób ustawodawca polski i niemiecki zmieniał regulacje prawne w celu ustanowienia wysokich standardów korporacyjnych.

Agnieszka Poteralska

Wewnętrzny nadzór
korporacyjny
w publicznych
spółkach akcyjnych
na gruncie prawa
polskiego i niemieckiego

edu-Libri

Kraków-Legionowo 2016

© edu-Libri s.c. 2016

Redakcja merytoryczna: Grażyna Rataj

Korekta: edu-Libri

Projekt okładki i stron tytułowych: GRAFOS

Praca magisterska wyróżniona Nagrodą Giełdy Papierów Wartościowych
w Warszawie w roku 2015

Wydawnictwo edu-Libri

ul. Zalesie 15, 30-384 Kraków

e-mail: edu-libri@edu-libri.pl

Skład i łamanie: GRAFOS

Druk i oprawa: OSDW Azymut Sp. z o.o.

Łódź ul. Senatorska 31

ISBN (druk) 978-83-63804-82-4

ISBN e-book (PDF) 978-83-63804-83-1

ISBN e-book (epub) 978-83-63804-84-8

ISBN e-book (mobi) 978-83-63804-85-5

Spis treści

Wykaz skrótów	7
Słowo wstępne	9
Wprowadzenie	11
1. Czym jest nadzór korporacyjny – zagadnienia wprowadzające	13
1.1. Pojęcie nadzoru korporacyjnego	13
1.1.1. Definicje pojęcia <i>corporate governance</i>	13
1.1.2. Odpowiedniki pojęcia <i>corporate governance</i> w językach polskim i niemieckim	16
1.2. Konflikty interesów między podmiotami w publicznych spółkach akcyjnych ..	18
1.2.1. Teoria agencji jako podstawa problematyki nadzoru korporacyjnego...	18
1.2.2. Rodzaje konfliktów interesów	19
1.3. Przegląd źródeł regulacji nadzoru korporacyjnego	21
2. Rola organów publicznej spółki akcyjnej w nadzorze korporacyjnym	29
2.1. Pojęcie publicznej spółki akcyjnej	29
2.2. Dualistyczny model organów – relacja między zarządem a radą nadzorczą ...	32
2.2.1. Rola rady nadzorczej jako organu nadzorującego proces prowadzenia spraw spółki	33
2.2.2. Zarząd jako organ nadzorowany	36
2.3. Walne zgromadzenie i jego rola jako organu właścicielskiego	38
3. Mechanizmy nadzoru korporacyjnego w ramach funkcjonowania rady nadzorczej	42
3.1. Skład rady nadzorczej	42
3.1.1. Liczba członków rady nadzorczej	42
3.1.2. Kwalifikacje członków rady nadzorczej	46
3.1.3. Niezależni członkowie w radzie nadzorczej	48
3.2. Wybór członków rady nadzorczej	51
3.3. Kompetencje rady nadzorczej względem zarządu	53
3.3.1. Uprawnienia personalne wobec zarządu	53
3.3.2. Uprawnienia kontrolne – kontrola <i>ex ante</i> i kontrola <i>ex post</i>	58
3.3.3. Uprawnienia nadzorcze a ingerencja w prowadzenie spraw spółki	60
3.4. Wyspecjalizowane komitety rad nadzorczych	62

---

4. Nadzór właścicielski akcjonariuszy	65
4.1. Kompetencje personalne walnego zgromadzenia wobec pozostałych organów	65
4.2. Ocena funkcjonariuszy spółki	68
4.2.1. Zatwierdzanie sprawozdania finansowego	68
4.2.2. Udzielanie absolutorium	69
4.3. Indywidualne prawa organizacyjne akcjonariuszy	71
4.3.1. Prawo do udziału w walnym zgromadzeniu	71
4.3.2. Znaczenie prawa głosu jako podstawowego instrumentu oddziaływania akcjonariusza na spółkę	72
4.3.3. Prawo do zaskarżania uchwał walnego zgromadzenia	74
4.3.4. Rola prawa do informacji w nadzorze korporacyjnym	76
4.3.5. Prawo do wytoczenia powództwa <i>actio pro socio</i>	79
4.4. Prawa akcjonariuszy mniejszościowych w ramach nadzoru korporacyjnego	81
5. Regulacje dotyczące odpowiedzialności członków organów kierowniczych	83
5.1. Odpowiedzialność cywilnoprawna	83
5.1.1. Odpowiedzialność wobec spółki z tytułu niedopełnienia obowiązków członka organu	83
5.1.2. Odpowiedzialność związana z ryzykiem gospodarczym a obowiązywanie <i>business judgment rule</i>	86
5.1.3. Odpowiedzialność za sprawozdawczość finansową spółki	88
5.1.4. Odpowiedzialność odszkodowawcza wobec inwestorów za naruszenie obowiązków informacyjnych na rynku regulowanym	90
5.2. Przepisy regulujące odpowiedzialność karną	94
Zakończenie	98
Bibliografia	103

Słowo wstępne

Tematem tego opracowania jest jedno z aktualnych zagadnień z zakresu prawa spółek. Stanowi ono analizę problematyki wewnętrznego nadzoru korporacyjnego, uwzględniając różnice i podobieństwa w prawodawstwach polskim i niemieckim. Ujęcie tematu jest oryginalne, ponieważ zagadnienie nie było w podobnym zakresie omawiane w polskiej doktrynie. Prezentowane tezy nawiązują do szczegółowych poglądów formułowanych przez przedstawicieli nauki, jednakże dotychczas czynione to było odrębnie i w przeważającym stopniu w odniesieniu do każdego z charakteryzowanych systemów prawnych. Niewątpliwym walorem pracy jest zebranie tych stanowisk w jednym aktualnym opracowaniu, mającym także znaczenie praktyczne. Analiza obejmuje wiele wymiarów omawianego tematu, zarówno od strony nadzorczej, zarządczej, jak i właścicielskiej. Tak kompleksowe podejście z pewnością może stanowić istotną pomoc dla członków organów, jak również akcjonariuszy publicznych spółek akcyjnych. Wiedzę zawartą w pracy mogą też z powodzeniem wykorzystywać badacze oraz studenci kierunków prawnych czy ekonomicznych, którzy zajmują się przedmiotowym tematem.

Mimo że nadzór korporacyjny jest popularnym obszarem badawczym, samo pojęcie jest stosunkowo młode i nie wszystkim uczestnikom rynku dobrze znane. Co więcej, może być niesłusznie mylone z zadaniami przypisywanymi wyłącznie radzie nadzorczej. *Corporate governance* jest jednak pojęciem dużo szerszym i bardziej złożonym, odwołującym się do praw i obowiązków innych organów publicznej spółki akcyjnej, a także do ekonomicznych mechanizmów oddziałujących na korporację oraz otoczenie gospodarcze i społeczne, w których funkcjonują. Wszystkie te elementy są przedmiotem debaty nad diagnozowaniem oraz eliminowaniem błędów w sferze zarządzania i nadzoru.

Tak interdyscyplinarne ujęcie *corporate governance* spowodowało potrzebę badań prawnoporównawczych, które za cel stawiają zrozumienie odmienności cechujących różne systemy *corporate governance* i znalezienie możliwości stosowania rozwiązań występujących w danym systemie na gruncie innego. Jest to obszar badawczy niezwykle istotny w obliczu działań harmonizacyjnych w Unii Europejskiej.

Autorka skoncentrowała się przede wszystkim na przedstawieniu uwarunkowań prawnych w kwestiach dotyczących organów nadzoru korporacyjnego publicznych spółek akcyjnych – rady nadzorczej, zarządu oraz walnego zgromadzenia – uwzględniając przy tym niuanse różniące prawo polskie oraz niemieckie. W celu ułatwienia Czytelnikowi przyswojenia informacji zawartych w poszczególnych rozdziałach pierwsze dwa z nich skupiają się na wyjaśnieniu pojęć, które mają fundamentalny wpływ na odpowiednie zrozumienie dalszych części pracy. W kolejnych rozdziałach poruszane są tematy mechanizmów związanych z funkcjonowaniem rady nadzorczej, walnego zgromadzenia i odpowiedzialności funkcjonariuszy spółki za powierzone im obowiązki, wraz z przedstawieniem podstaw prawnych. W pracy wykorzystano krajową i zagraniczną literaturę dotyczącą badanego zagadnienia, a także dokonano przekładu oryginalnych źródeł ustawodawstwa i doktryny niemieckiej. Badania przeprowadzone przez Autorkę wieńczy zakończenie, stanowiące podsumowanie pracy oraz wnioski *de lege ferenda*.

Czytelnik dowie się z publikacji, co oznacza nadzór korporacyjny w szerokim rozumieniu, jakie rodzaje konfliktów interesów są charakterystyczne dla publicznych spółek akcyjnych oraz w jaki sposób ustawodawcy polski i niemiecki zmieniali regulacje prawne w celu ustanowienia wysokich standardów korporacyjnych. W opracowaniu Autorka wykazuje fakt wzmocnienia pozycji rady nadzorczej i zwiększenia obowiązków zarządu w ramach nadzoru korporacyjnego na gruncie prawa niemieckiego na podstawie odpowiednich regulacji, których nie przewiduje polskie prawo. Czytelnik zostaje ponadto zapoznany z rozwiązaniami obowiązującymi w obu porządkach prawnych, które mają przeciwdziałać szantażom korporacyjnym, oraz z postulatami zmian w zakresie ukształtowania zasad odpowiedzialności członków organów publicznej spółki akcyjnej.

Opracowanie jest rezultatem badań Pani Agnieszki Poteralskiej, absolwentki Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, pod kierunkiem naukowym prof. UAM dr. hab. Leopolda Moskwy. Autorka ukończyła polsko-niemieckie studia prawnicze prowadzone we współpracy z Uniwersytetem Europejskim Viadrina we Frankfurcie nad Odrą. Jej wkład w rozwój wiedzy o nadzorze korporacyjnym w Polsce został doceniony przez komisję konkursową Giełdy Papierów Wartościowych, która przyznała jej nagrodę główną w konkursie na najlepszą pracę magisterską na temat „Publiczny rynek kapitałowy”.

Dr hab. Tomasz Sójka, prof. UAM

Wprowadzenie

Problematyka nadzoru korporacyjnego w znaczeniu nadzoru i kontroli nad spółkami akcyjnymi stała się ważnym obszarem badawczym wielu dziedzin naukowych. Przyczyny zainteresowania tą tematyką są zróżnicowane. Dynamiczny rozwój gospodarczy, zmiana znaczenia rynku kapitałowego dla finansowania spółek, świadomość potrzeby zorganizowanego i skutecznego nadzoru dla inwestycji kapitałowych oraz zaostrzenie konfliktów interesów to tylko niektóre z powodów. Czynnikiem mobilizującym do podjęcia debaty nad poprawą nadzoru korporacyjnego stały się również liczne skandale finansowe i przypadki upadłości dużych spółek zarówno w Stanach Zjednoczonych, jak i w Europie w trakcie ostatniego kryzysu finansowego. Wyeksponowały one nieprawidłowości w funkcjonowaniu mechanizmów nadzorczych i ukazały, jak istotna dla prawidłowego działania spółki jest wewnętrzna konstrukcja jej ustroju, właściwe usytuowanie kompetencji i fachowe zaprojektowanie wewnętrznego systemu kontroli, który będzie z dobrym rezultatem zapobiegał nadużyciom.

Nadzór korporacyjny jest tematem niezwykle obszernym, toteż opracowanie ograniczono do prawnych aspektów nadzoru wewnętrznego, wykonywanego z perspektywy mechanizmów usytuowanych w ramach struktury spółki akcyjnej. Charakterystyka rynkowych instrumentów *corporate governance* nie będzie przedmiotem opracowania.

W pracy postawiono za cel analizę i porównanie poszczególnych instytucji polskiego i niemieckiego prawa spółek, składających się na wewnętrzny nadzór korporacyjny, oraz wskazanie na tej podstawie ich podobieństw i różnic, a także możliwości zastosowania rozwiązań występujących w prawie niemieckim na gruncie polskiego prawa. Z perspektywy kraju o krótkiej historii debaty na temat nadzoru korporacyjnego istotne jest poszukiwanie rozwiązań, które rozwiną i wzmocnią stosunkowo młode mechanizmy prawne i ekonomiczne, mające przyczynić się do polepszenia jakości zarządzania i nadzoru w spółkach akcyjnych. W opracowaniu przyjęto dogmatyczną oraz prawnoporównawczą metodę analizy, dzięki którym uzyskano kompleksowy obraz wewnętrznego nadzoru korporacyjnego w obu systemach prawnych, dążąc na tej podstawie do sformułowania postulatów zmian.

Zakres merytoryczny pracy zawarto w pięciu rozdziałach. Pierwszy rozdział stanowi wprowadzenie do omawianej problematyki. Wyjaśnione zostało pojęcie nadzoru korporacyjnego i wskazane jego odpowiedniki spotykane w polskiej i niemieckiej literaturze. Analizą objęto ponadto konflikty interesów występujące w spółkach akcyjnych. Rozdział pierwszy zamyka przedstawienie źródeł regulacji dotyczących nadzoru korporacyjnego.

Przedmiotem rozważań w ramach drugiego rozdziału jest rola organów publicznej spółki akcyjnej w nadzorze korporacyjnym. Wyjaśniono, że praca koncentruje się na analizie dotyczącej publicznej spółki akcyjnej z uwagi na specyficzne problemy wynikające z jej natury prawnogospodarczej i aktywności na zorganizowanym rynku kapitałowym. Wskazano definicje pojęcia „publiczna spółka akcyjna” w prawie polskim i niemieckim oraz przedstawiono relację między zarządem a radą nadzorczą i rolę walnego zgromadzenia jako organu właścicielskiego.

Kolejny rozdział dotyczy mechanizmów nadzoru korporacyjnego w ramach funkcjonowania rady nadzorczej. Opisano w nim istotne dla wykonywania nadzoru zagadnienia dotyczące składu rady nadzorczej, wyboru jej członków oraz kompetencje rady nadzorczej względem zarządu, a także zasady tworzenia i funkcjonowania wyspecjalizowanych komitetów rad nadzorczych.

Rozdział czwarty dokonuje analizy instytucji prawnych związanych z nadzorem właścicielskim akcjonariuszy. Poruszono kwestie kompetencji personalnych walnego zgromadzenia wobec pozostałych organów oraz oceny funkcjonariuszy spółki. Kolejnym punktem rozdziału jest rola indywidualnych praw organizacyjnych akcjonariuszy w nadzorze korporacyjnym. Ponadto opisano, jakie prawa w ramach nadzoru korporacyjnego przysługują akcjonariuszom mniejszościowym.

Ostatni rozdział traktuje o odpowiedzialności członków organów kierowniczych. Przedstawiono zasady odpowiedzialności cywilnoprawnej z tytułu niedopełnienia obowiązków członka organu, omówiono obowiązywanie zasady *business judgment rule* w prawie niemieckim i możliwość jej zastosowania na gruncie polskiego prawa. Wskazano, w jaki sposób funkcjonariusze spółki odpowiadają za nieprawidłowości w zakresie sprawozdawczości finansowej spółki i naruszanie obowiązków informacyjnych na rynku regulowanym. Rozdział zamyka porównanie przepisów regulujących odpowiedzialność karną.

Bibliografia

Literatura

- Adamus R. [2004], *Prawo akcjonariusza do informacji*, PUG, nr 11.
- Aluchna M. [2007], *Mechanizmy corporate governance w spółkach giełdowych*, Warszawa.
- Banaszczyk Z., Granecki P. [2002], *O istocie należytej staranności*, „Palestra”, nr 7–8.
- Bayer W. [2008], *Empfehlen sich besondere Regelungen für börsennotierte und für nicht börsennotierte Gesellschaften*, NJW, nr 21 [dodatek].
- Bąk J. [2003], *Aktienrecht zwischen Markt und Staat. Eine ökonomische Kritik des Prinzips der Satzungsstrenge*, Wiesbaden.
- Bielecki M. [2004], *Uprawnienia informacyjno-kontrolne akcjonariuszy w spółce akcyjnej*, Pr. Sp., nr 1.
- Bieniak J. [2012], ... [w:] J. Bieniak, M. Bieniak, G. Nita-Jagielski, K. Oplustil, R. Pabis, A. Rachwał, M. Spyra, G. Suliński, M. Tofel, R. Zawłocki, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa.
- Bilewska K. [2008], *Dochodzenie roszczeń spółki kapitałowej przez jej współników (actio pro socio)*, Warszawa.
- Błaszczczyk P. [2009], *Odpowiedzialność odszkodowawcza menedżerów spółek a przekroczenie tzw. dopuszczalnego ryzyka gospodarczego*, PPH, nr 11.
- Bonin von G. [2004], *Die Leitung der Aktiengesellschaft zwischen Shareholder Value und Stakeholder-Interessen*, Baden-Baden.
- Bürgers T. [2014], ... [w:] *Aktiengesetz*, red. T. Bürgers, T. Körber, München.
- Bürgers T., Israel A. [2014], ... [w:] *Aktiengesetz*, red. T. Bürgers, T. Körber, München.
- Całus A. [2007], *Wybrane aspekty statusu prawnego członka rady nadzorczej spółki akcyjnej – próba kwalifikacji charakteru stosunków prawnych ze spółką – pozycja tzw. członka niezależnego*, [w:] *Węzłowe problemy prawa handlowego*, Szczecin.
- Campbell K., Jerzemowska M., Najman K. [2006], *Wstępna analiza przestrzegania zasad nadzoru korporacyjnego przez spółki notowane na GPW w Warszawie*, [w:] *Tendencje zmian w nadzorze korporacyjnym*, red. S. Rudolf, Łódź.
- Czerniawski R. [2004], *Kodeks spółek handlowych. Przepisy o spółce akcyjnej. Komentarz*, Warszawa.
- Czerniawski R. [2008], *Zarząd spółki akcyjnej*, Warszawa.
- Czerniawski R. [2009], *Walne zgromadzenie spółki akcyjnej*, Warszawa.
- Czerniawski R., Rapacka A. [2007], *Pomiędzy prawem a finansami. Poradnik członka rady nadzorczej spółki akcyjnej*, Warszawa.
- Damken N. [2007], *Corporate governance in mittelständischen Kapitalgesellschaften*, Edewecht.
- Domański G., Jagielska M. [2011], *Rada nadzorcza spółki akcyjnej*, Warszawa.
- Drygala T., Staake M., Szalai S. [2012], *Kapitalgesellschaftsrecht*, Heidelberg.
- Ek R. [2001], *Aktiengesellschaften*, Berlin.
- Ek R. [2005], *Praxisleitfaden für die Hauptversammlung*, München.

- Grabowski K. [2008], *Dyrektywa o niektórych prawach akcjonariuszy i jej konsekwencje dla spółek publicznych*, HUK, nr 4(6).
- Gut P. [2006], *Kreatywna księgowość a fałszowanie sprawozdań finansowych*, Warszawa.
- Habersack M. [2005], *Mitwirkungsrechte der Aktionäre nach Macroton und Gelatine, AG*.
- Haładaj K. [2008], *Odpowiedzialność odszkodowawcza emitentów za naruszenie obowiązków informacyjnych*, Warszawa.
- Hemeling P. [2008], *Beschlussmängelheit – Quo Vadis?*, ZHR, nr 172.
- Hennsler M. [2004], *Arbeitnehmermittbestimmung im deutschen Gesellschaftsrecht*, [w:] *Unternehmens-mitbestimmung der Arbeitnehmer im Recht der EU-Mitgliedstaaten*, red. T. Baums, P. Ulmer, Heidelberg.
- Hoffmann-Becking M. [2008], „Holzmüller”, „Gelatine“ und die These von der Mediatisierung der Aktionärrechte, ZHR, nr 172.
- Horwath O. [2007], *Elektroniczne walne zgromadzenie w świetle dyrektywy 2007/36/WE oraz prawa polskiego*, TPP, nr 3–4.
- Hüffer U. [2014], *Aktiengesetz. Kommentar*, München.
- Ihrig H., Schäfer C. [2014], *Rechte und Pflichten des Vorstands*, Köln.
- Jacyszyn J. [1997], *Zawieszanie i odwoływanie członków zarządu*, Pr. Sp., nr 6.
- Jara Z. [2005], *Sądowa i pozasądowa reprezentacja spółki w stosunku do członków zarządu*, MoP, nr 2.
- Jensen M., Meckling W. [1976], *Theory of the Firm: Managerial Behavior, Agency Costs and Ownership Structure*, „Journal of Financial Economics”, vol. 3, nr 4.
- Jerzemowska M. [2002], *Nadzór korporacyjny*, Warszawa.
- Jeżak J. [2010], *Ład korporacyjny. Doświadczenia światowe oraz kierunki rozwoju*, Warszawa.
- Jürgens S. [2001], *Mitbestimmung und Verantwortlichkeit*, Frankfurt am Main.
- Kalss S. (red.) [2005], *Vorstandshaftung in 15 europäischen Ländern*, Wiedeń.
- Kalss S., Eckert G. [2005], *Generalbericht*, [w:] *Vorstandshaftung in 15 europäischen Ländern*, red. S. Kalss, Wiedeń.
- Kidyba A. [2006], *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, t. II, Kraków.
- Kort M. [2006], ... [w:] *Handbuch des Vorstandsrechts*, red. H. Fleischer, München
- Köstner D. [2002], *Compliance-Richtlinien im Unternehmen*, Frankfurt am Main.
- Krieger G., Schneider U. [2010], *Handbuch Managerhaftung*, Köln.
- Krajewski M. [1997], *Niezachowanie należytej staranności – problem bezprawności czy winy?*, PiP, nr 10.
- Krysik A. [2014], ... [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, red. Z. Jara, Warszawa.
- Kulesza T., *Nadzór korporacyjny a zarządzanie spółką kapitałową*, Warszawa 2002.
- Langenbacher K. [2008], *Aktien- und Kapitalmarktrecht*, München.
- Lannoo K. [1999], *A European Perspective on Corporate Governance*, „Journal of Common Market Studies”, June, vol. 37, nr 2.
- Lipińska-Długosz O. [2006], *Ochrona spółki akcyjnej i jej akcjonariuszy przed niewłaściwym wykonywaniem prawa*, Warszawa.
- Lis K., Sterniczuk H. [2005], *Nadzór korporacyjny*, Kraków.
- Lutter M. [2001], *Vergleichende Corporate Governance – Die deutsche Sicht*, ZGR, nr 30.
- Lutter M., Krieger G. [2008], *Rechte und Pflichten des Aufsichtsrats*, Köln.
- Lücke O., Schaub B. [2009], *Vorstand der AG*, München.
- Marcinkowska M. [2006], *Władztwo korporacyjne w kontekście społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw*, [w:] *Tendencje zmian w nadzorze korporacyjnym*, red. S. Rudolf, Łódź.
- Mesjasz C. [2006], *Nadzór, władanie czy ład korporacyjny: problem nie tylko semantyczny*, [w:] *Tendencje zmian w nadzorze korporacyjnym*, red. S. Rudolf, Łódź.
- Michalski M. [2004], *Kontrola kapitałowa nad spółką akcyjną*, Kraków.
- Michalski M. [2008], *O pojęciu i zakresie regulacji spółki publicznej*, PPH, nr 1.
- Michalski M. [2014], *Spółka akcyjna*, „Biblioteka Prawa Handlowego”, red. A. Kidyba, Warszawa.
- Napierała J. [2006], ... [w:] *Europejskie prawo spółek*, t. III: *Corporate governance*, red. M. Cejmer, J. Napierała, T. Sójka, Kraków.

- Napierała J., Sójka T. [2013], ... [w:] *Prawo spółek handlowych*, red. A. Koch, J. Napierała, Warszawa.
- Naworski J. [2003], *Odwoływanie członków rad nadzorczych (i zarządów) spółek kapitałowych*, Pr. Sp., nr 4.
- Opalski A. [2006], *Rada nadzorcza w spółce akcyjnej*, Warszawa.
- Opalski A. [2010], *Europejskie prawo spółek*, Warszawa.
- Oplustil K. [2006], ... [w:] *Europejskie prawo spółek*, t. III: *Corporate governance*, red. M. Cejmer, J. Napierała, T. Sójka, Kraków.
- Oplustil K. [2010], *Instrumenty nadzoru korporacyjnego (corporate governance) w spółkach akcyjnych*, Warszawa.
- Pabis R. [2005], *Prawny charakter absolutorium udzielanego członkom organów spółki kapitałowej*, MoP, nr 1.
- Peszko A. [2006], *Rada nadzorcza w procesie zarządzania przedsiębiorstwem*, Warszawa.
- Petersen T. [2006], *Unternehmensführung und Unternehmenskontrolle in Aktiengesellschaften*, Frankfurt am Main.
- Popielarski B. [2001], *Zwolnienie członków zarządu z odpowiedzialności wobec spółki*, PPH, nr 6.
- Popiołek W. [2012], ... [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, red. J. Strzępka, Warszawa.
- Postrach K. [2006], *Cele nadzoru korporacyjnego w polskich spółkach giełdowych*, [w:] *Tendencje zmian w nadzorze korporacyjnym*, red. S. Rudolf, Łódź.
- Radwan A. [2003], *Szantaż korporacyjny i sposoby jego ograniczania de lege lata i de lege ferenda*, PPH, nr 11.
- Radwan A., Gorywoda Ł. [2009], *Zaskarżanie uchwał walnego zgromadzenia akcjonariuszy. Reformy w Europie i wnioski dla polskiego ustawodawcy*, KPP, nr 2.
- Reger G. [2014], ... [w:] *Aktiengesetz*, red. T. Bürgers, T. Körber, München.
- Romanowski M. [2002], *Absolutorium w spółce kapitałowej*, PPH, nr 1.
- Romanowski M. [2008], *Zasada „jedna akcja – jeden głos” a natura spółki akcyjnej*, HUK, nr 4.
- Romanowski M. [2009], *W sprawie pojęcia i natury spółki publicznej*, PPH, nr 3.
- Roth G., Würle U. [2004], *Die Unabhängigkeit des Aufsichtsrates – Recht und Wirklichkeit*, ZGR, nr 5.
- Sauer K. [2005], *Kausalität und Schaden bei der Haftung für falsche Kapitalmarkt-Informationen*, ZBB, nr 1.
- Scherer J. [2012], *Good Governance und ganzheitliches strategisches und operatives Management: Die Anreicherung des „unternehmerischen Bauchgefühls” mit Risiko-, Chancen- und Compliancemanagement*, CCZ, nr 6.
- Schick W. [2014], ... [w:] *Aktiengesetz. Kommentar*, red. T. Wachter, München.
- Schmidt K. [2002], *Gesellschaftsrecht*, München.
- Schmolke K. [2011], *Die Aktionärsklage nach § 148 AktG. Anreizwirkungen de lege lata und Reformanregungen de lege ferenda*, ZGR, nr 4.
- Schüppen M., Unsöld B. [2010], ... [w:] *Aktienrecht*, red. M. Schüppen, B. Schaub, München.
- Schwalbach J. [2004], *Effizienz des Aufsichtsrats*, AG, nr 49.
- Schwintowski H. [2001], *Corporate Governance im öffentlichen Unternehmen*, NVwZ, z. 6.
- Siemiątkowski T. [2007], *Odpowiedzialność cywilnoprawna w spółkach kapitałowych*, Warszawa.
- Sitkowska K., Stępień T. [2011], *Problematyka spółek ze szczególnym uwzględnieniem odpowiedzialności cywilnej i karnej*, Warszawa.
- Sójka T. [2006], ... [w:] *Europejskie prawo spółek*, t. III: *Corporate governance*, red. M. Cejmer, J. Napierała, T. Sójka, Kraków.
- Spindler G. [1998], *Deregulierung des Aktienrechts*, AG, nr 2.
- Spyra M. [2014], ... [w:] *Prawo spółek handlowych*, t. 2B, red. S. Włodyka, Warszawa.
- Staake M. [2009], *Ungeschriebene Hauptversammlungskompetenzen in börsennotierten und nicht börsennotierten Aktiengesellschaften*, Köln.
- Szczurowski T. [2014], ... [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, red. Z. Jara, Warszawa.
- Szewc-Rogalska A. [2008], *Problemy nadzoru korporacyjnego w skoncentrowanych strukturach własności*, [w:] *Rola nadzoru korporacyjnego w kreowaniu wartości przedsiębiorstwa*, red. S. Rudolf, Łódź.

- Szumański A. [2000], *Zasady nadzoru korporacyjnego OECD (corporate governance)*, PPH, nr 5.
- Szumański A. [2001], *Ten obcy*, „Rzeczpospolita” z 8.03.
- Szumański A. [2008], *Regulaminy zarządów i rad nadzorczych spółek kapitałowych*, PPH, nr 1.
- Szumański A. [2010], ... [w:] *Kodeks spółek handlowych, Suplement do tomów I–IV. Komentarz do nowelizacji*, red. S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, Warszawa.
- Szumański A. [2014], ... [w:] *Prawo spółek*, W. Pyziół, A. Szumański, I. Weiss, Warszawa.
- Szwaja J. [2010], ... [w:] *Kodeks spółek handlowych, Suplement do tomów I–IV. Komentarz do nowelizacji*, red. S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, Warszawa.
- Tajer M. [2010], *Uzależnienie podjęcia czynności przez spółki akcyjne od zgody rady nadzorczej*, Pr. Sp., nr 4.
- Teichmann C. [2006], *Europejskie prawo spółek*, t. III: *Corporate governance*, red. M. Cejmer, J. Napierała, T. Sójka, Kraków.
- Trzebiatowski M. [2006], *Zasada „lustra” i inne problemy odwoływania członków organu spółki kapitałowej*, Pr. Sp., nr 1.
- Vetter E. [2003], *Deutscher Corporate Governance Kodex*, DNotZ.
- Wajda D. [2007], *Ochrona akcjonariuszy mniejszościowych w Kodeksie spółek handlowych*, Warszawa.
- Werder A. von [2004], *Überwachungseffizienz und Unternehmensmitbestimmung*, AG, nr 4.
- Wiedemann H., Frey K. [2012], *Gesellschaftsrecht*, München.
- Windbichler C. [2013], *Gesellschaftsrecht*, München.
- Wolff P [2009], ... [w:] *Handbuch des Aktienrechts*, red. G. Henn, J. Frodemann, D. Jannot, Heidelberg.
- Zalega K. [2003], *Systemy corporate governance a efektywność zarządzania spółką kapitałową*, Warszawa.
- Zawłocki R. [2007], *Prawo karne gospodarcze*, Warszawa.

Źródła prawa

- Gesetz v. 21.5.1951 über die Mitbestimmung der Arbeitnehmer in den Aufsichtsräten und Vorständen der Unternehmen des Bergbaus und der Eisen und Stahl erzeugenden Industrie (Montan-Mitbestimmungsgesetz – MontanMitbestG), BGBl. I, S. 347 ze zm.
- Aktiengesetz v. 6.09.1965 (BGBl. I, S. 1089 ze zm.).
- Gesetz v. 4.5.1976 über die Mitbestimmung der Arbeitnehmer (Mitbestimmungsgesetz – MitbestG), BGBl. I, S. 1153.
- Gesetz v. 27.4.1998 zur Kontrolle und Transparenz im Unternehmensbereich (KonTraG), BGBl. I, S. 786.
- Gesetz v. 9.9.1998 über den Wertpapierhandel (WpHG), BGBl. I, S. 2708 ze zm.
- Gesetz v. 18.1.2001 zur Namensaktie und zur Erleichterung der Stimmrechtsausübung (NaStraG), BGBl. I, S. 123.
- Gesetz v. 20.12.2001 zur Regelung von öffentlichen Angeboten zum Erwerb von Wertpapieren und von Unternehmensübernahmen (WpÜG), BGBl. I, S. 3822 ze zm.
- Gesetz v. 19.7.2002 zur weiteren Reform der Aktien- und Bilanzrechts, zur Transparenz und Publizität (TransPuG), BGBl. I, S. 2681.
- Gesetz v. 18.5.2004 über die Drittelbeteiligung der Arbeitnehmer im Aufsichtsrat (Drittelbeteiligungsgesetz – DrittelbG), BGBl. I, S. 974 ze zm.
- Gesetz v. 22.12.2004 über die Beteiligung der Arbeitnehmer in einer Europäischen Gesellschaft (SE-Beteiligungsgesetz – SEBG), BGBl. I, S. 3675, 3686.
- Gesetz v. 16.8.2005 zur Einführung von Kapitalanleger-Musterverfahren (KapMuG), BGBl. I, S. 2437.
- Gesetz v. 22.9.2005 zur Unternehmensintegrität und Modernisierung des Anfechtungsrechts (UMAG), BGBl. I, S. 2802.
- Gesetz v. 26.3.2009 zur Modernisierung des Bilanzrechts (BilMoG), BGBl. I, S. 1102.
- Gesetz v. 4.8.2009 zur Umsetzung der Aktionärsrechtsrichtlinie (ARUG), BGBl. I, S. 2479.
- Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27.06.1934 r. – Kodeks handlowy (Dz. U. Nr 57 poz. 52 ze zm.), uchylone.

- Ustawa z dnia 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn. Dz. U. 2016 r. poz. 380).
- Ustawa z dnia 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn. Dz. U. z 2014 r. poz. 101 ze zm.).
- Ustawa z dnia 26.06.1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn. Dz. U. z 2014 r. poz. 1502 ze zm.).
- Ustawa z dnia 29.09.1994 r. o rachunkowości (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r. poz. 330 ze zm.).
- Ustawa z dnia 30.08.1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r. poz. 747 ze zm.).
- Ustawa z dnia 6.06.1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. 1997 Nr 88, poz. 553 ze zm.).
- Ustawa z dnia 21.08.1997 r. – Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi (tekst jedn. Dz. U. z 2002 r. Nr 49, poz. 447), uchylona.
- Ustawa z dnia 15.09.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (tekst jedn. Dz. U. 2013 r. poz. 1030 ze zm.).
- Ustawa z dnia 29.07.2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (tekst jedn. Dz. U. z 2014 r. poz. 94 ze zm.).
- Ustawa z dnia 29.07.2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r. poz. 1382 ze zm.).
- Ustawa z dnia 7.05.2009 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym (tekst jedn. Dz. U. 2015 r. poz. 1011 ze zm.).
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19.02.2009 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (tekst jedn. Dz. U. z 2014 r. poz. 133).

Bird & Bird

Bird & Bird
Maciej Gawroński sp. k.
ul. Ks. I. Skorupki 5
00-546 Warszawa
Polska

Tel +48 22 583 79 00
Fax +48 22 583 79 99

twobirds.com

Niniejsza publikacja została wydana dzięki wsparciu finansowemu udzielonemu przez Kancelarię Bird & Bird Maciej Gawroński sp. k.

Kancelaria wspiera młodych i zdolnych, którzy stawiają pierwsze kroki na swojej drodze do kariery prawniczej. Pomagamy odkrywać potencjał młodych prawników.

Bird & Bird to międzynarodowa praktyka prawnicza będąca światowym liderem w ochronie własności intelektualnej i doradztwie przy innowacyjnych przedsięwzięciach w obszarze IT i nowych technologii. Zespół Bird & Bird liczy ponad 1200 prawników. Kancelaria ma 28 biur w 19 krajach w Europie, Azji, na Bliskim Wschodzie i Australii.

Zgodnie z Rankiingiem Kancelarii Prawniczych 2015 Rzeczypospolitej, polskie biuro Bird & Bird jest jedną z kilkunastu największych polskich kancelarii prawniczych pod względem przychodów. Kancelaria posiada szerokie doświadczenie w doradztwie dla sektora e-commerce, energetycznego, farmaceutycznego, finansowego, informatycznego, Skarbu Państwa i telekomunikacyjnego. Reprezentuje klientów w sporach sądowych oraz w międzynarodowych arbitrażach. Doradza w zakresie fuzji i przejęć. Świadczy kompleksowe doradztwo przy zamówieniach publicznych zarówno po stronie zamawiających, jak i wykonawców. Wspiera kluczowe podmioty z sektora obrony i bezpieczeństwa.

W 2015 roku kancelaria została uznana przez magazyn *Managing Intellectual Property* za najlepszą firmę prawniczą ostatniej dekady w zakresie ochrony własności intelektualnej.

W styczniu 2016 roku prawnicy z polskiego oddziału Bird & Bird obronili Polskę przed roszczeniem o ponad miliard euro w inwestycyjnym postępowaniu arbitrażowym przed Międzynarodowym Trybunałem Arbitrażowym przy Sztokholmskiej Izbie Handlowej (SCC). Jak dotąd, była to sprawa o najwyższej wartości przeciw Polsce, która zakończyła się wyrokiem.

twobirds.com/pl

Agnieszka Poteralska ukończyła polsko-niemieckie studia prawnicze na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz na Wydziale Prawa Uniwersytetu Europejskiego Viadrina we Frankfurcie nad Odrą.

Obecnie pracuje w Kancelarii Prawnej „Wiśniewski & Kłapsa” sp.k., gdzie zajmuje się obsługą prawną klientów niemieckojęzycznych. Doświadczenie zdobywała również w innych wrocławskich kancelariach, Polsko-Niemieckiej Izbie Przemysłowo-Handlowej oraz Viadrina Compliance Center.

I nagroda w konkursie prac magisterskich Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie w roku 2015.

Wydawnictwo edu-Libri jest oficyną wydawniczą e-publicacji naukowych i edukacyjnych.

Współpracujemy z doświadczonymi redaktorami merytorycznymi oraz technicznymi specjalizującymi się w przygotowywaniu publikacji naukowych i edukacyjnych. Stawiamy na jakość i profesjonalizm łączone z nowoczesnością, a najważniejsze dla nas są przyjemność współtworzenia i satysfakcja z dobrze wykonanego zadania.

Nasze publikacje elektroniczne są dostępne w księgarniach internetowych oraz w czytelniach on-line ibuk.pl i nasbi.pl.

Sprzedaż książek drukowanych prowadzi wydawnictwo (zamówienia na adres: edu-libri@edu-libri.pl) oraz księgarnie stacjonarne i internetowe (szczegóły na stronie wydawnictwa).

